

ALABASTROVÁ RUČIČKA

DO JEDNÉ VESNICE PŘIŠLI DVA VYSLOUŽILÍ VOJÁCI a prosili o službu. Jeden byl ještě dosti při síle, druhý ale nebožák byl celý zmrzačený, protož také službu nedostal a sedláci ho jen z milosrdenství mezi sebou podrželi. První dostal se ale hned k jednomu sedláku. Když nastaly přástvy, chodili tam oba dva a děvčata je rády viděly. Ten starý uměl povídat lecjaké pěkné báchorky a příběhy a druhý prováděl šprýmy a taškářské kousky, které se byl na vojně naučil, že se začasté všickni smíchem div nepopukali. Mezi děvčaty byla také jedna stará panna, jížto se veselý vysloužilce zalíbil. Měla sice chaloupku, ostatně ale nic jiného; než voják si myslil: lepší trocha nežli nic. Něco si vydělám, ona ze svého přidá a budeme přece živi. Namluvil si ji a také vzal. On sloužil, ona nádeničila, a tak se dost bídne protloukali. Při tom při všem ale neztratili veselou mysl, ani když jim malá strávníčka přibyla. Sedláci je měli rádi a selky pomáhaly, kde mohly, a když děvče vzrostlo, nejedlo ani jeden den doma, protože si je po každé některá kamarádka k obědu pozvala. Léta ubíhaly, Zuzanka květla jako luční kvítí a bylo jí plná ves. Tak jako rodiče měli lidé i jí rádi, neboť každému pomohla, nechť jí pobídl k jakékoli práci; nejvíce ale užila od starého Martina, toho mrzáka, co s otcem do vsi přišel, s nímž každé sousto chleba dělila. Jí k vůli seděl někdy na pasece třeba půl dne a povídal dětem pohádky. Nejmilejší vyražení Zuzančino bylo, když mohla v lese, po polích a po lukách běhat a zpívat, to jí bylo nade všecko. Nedaleko vesnice stál starý hrad, jehož zdě již mechem porostlé byly; mezi těmi zděmi seděla Zuzanka, někdy půl dne, pletla věnečky a zpívala. Tak jí minul patnáctý rok.

Bylo to večer před sv. Janem Křtitelem a po vesnici

ozýval se hluk a křik chasy, která se hnala s dřívím páliť oheň svatojanský na vrchu, nedaleko starého hradu. Nejprvnější nahoře byla Zuzanka. Když se hranice narovnalala a zapálila, popadla se chasa za ruce a začala okolo ohně skákat a zpívat. Když pozpívali, přeskakovali plamen. – Tu se stalo, že Zuzanka do něčeho zakopla. Shýbne se, zdvihne to a vidí malou alabastrovou ručičku.

„Zahod' to, je to kouzlo!“ křičela chasa.

„Ne, ne, nezahazuj to,“ namítal starý voják, který se s chasou na vrch přikulhal. „Navlíkni si ji na něco a zavěs na krk, to ti přinese štěstí.“

Zuzanka moudrého rádce uposlechši, navlékla si ručičku na úvazek (podvazek) a zavěsila na krk. Bylo po ohni a děvčata i chlapci brali se domů.

„Holky, nechodme ještě domů; je tak krásná noc, pojďme na hrad!“ nabízela Zuzanka své kamarádky, nemajíc chuti do ouzské světnice se zavřítí.

„Co tě napadá, nevíš, že je svatojanská noc, kde kouzelnice své rejdy tropí?“ odpovídaly děvčata. Ale Zuzanka se nedala odstrašit, šla s chasou až do vsi, ale potom se vrátila na starý hrad, sedla na sedátko, které si sama udělala, a koukala na hvězdnatou oblohu, až jí oči zacházely. Tu slyší zdáli muziku, tak krásnou, tak vábnou, že se jí radostí srdce chvělo; blíž a blíže zněly lákavé zvuky a ze starého hradu vycházeli skvostně oděni hudebníci, kteří ze svých nástrojů tak líbé tóny vyluzovali. Za nimi šla paní a pán; na hlavách se jim leskly zlaté koruny a na sobě měli šaty drahé kmentové. Potom kráčelo služebnictvo po dvou, krásné panny a panoši, všickni ve skvostném oděvu. Po stranách nesli sloužící planoucí pochodně.

Když kolem dokola zámek obešli, zastavili se naproti Zuzance, která si ani vyložit nemohla, kde se tu to panstvo vzalo. Sličná královna zakývala na ni prstem a Zuzanka se ani chvílku nerozmýšlela, nýbrž přiskočila k tajemnému

družstvu a šla po boku paní, která ji až do hradu za ruku vedla. Tu se otevřela v jednom koutě brána a panstvo tam vešlo; několik kroků odrazilo se světlo pochodní o třpytící se stěny klenuté chodby, která dolů vedla, ale najednou se octli v krásné zahradě, v níž stál alabastrový zámek, zlatem vykládaný. Květiny té nejrozmanitější krásy a stromy tížené ovocem vydychovaly nejlíbeznější vůni. Zuzanka by se byla nejraději do měkkého trávníku vrhla a v těch vonných kalíškách tvář koupala, ale bála se královny. Jakoby naplněn dýmem vonného jantaru, plynul tu lehký vzduch a Zuzanka ho celou duší do sebe ssála. Zlaté dvěře u alabastrového zámku se otevřely, družina i s králem poklonila se královně a zmizela. Královna prováděla potom Zuzanku po zahradě. Vše to dalo se mlčky. Tu přišly k myrtovému keři, královna utrhla proutek, splekla ho do věnečku a položila Zuzance na hlavu pravíc: „Ten věnec si nech ode mne na památku. Zejtra jdi s otcem na hrad, a kde nyní stojíme, tam ať kope. Žádnému nepovídejte, co najdete, a ve vesnici déle nezůstaňte!“

Po těch slovech vzala královna omámenou Zuzanku za ruku a vedla ji zase touž cestou ven až k staré bráně, potom najednou zmizela a Zuzanka běžela domů.

„Milý Bože!“ myslila si cestou, „tolikráte jsem již ten hrad prolezla, a nikdy jsem tu bránu neviděla, toť je divná věc, kde se to všechno jen vzalo.“

Když přišla domů, rodiče již spali, neboť byla právě hodina s půlnoci. Potichmo sundala věneček, strčila ho pod polštář a lehla na lože.

Slunce stálo již vysoko a svítilo do malých okének, když matka Zuzanku budila.

„To neví, kdy do lože, a ráno se jí nechce vstávat,“ huboval otec.

Zuzanka si mnula oči a přemýšlela, co se jí zdálo. „Já ani nevím, rodiče, co se to se mnou dalo; byl-li sen, anebo

se mi to opravdu stalo. Ale počkejte, vždyť jsem si ten zelený věneček pod hlavu strčila.“

Děvče sáhlo pod podušku a vytáhlo myrtový věneček z jednoho proutku uvitý, ale ne zelený, nýbrž z ryzího zlata. Matka i otec spráskli rukama a teprv se Zuzanky ptali, kde byla a co se jí přihodilo.

„Kamarád ti dobře poradil, abys tu ručičku si nechala, ta je pro štěstí, a na tom místě leží zajisté poklad,“ řekl nato otec. „Jen jestlis to místo nezapomněla?“

„O to se nebojte,“ pravila Zuzanka, „a chcete-li, půjdeme tam hned.“ „Ne, teď jsou lidé v poli a viděli by nás; až v poledne.“ O pravém polední šla Zuzanka s otcem k starému hradu; od brány se uhnula hned stranou, kudy v noci s družinou šla, a tu viděla mezi křovím ještě jednu nízkou zeď a v ní malý průchod, který se zdál býti v noci branou. Sotva ním prolezli, octli se v kulatém dvoře, porostlém travou a nízkým chrastím. „Zde stál ten stromek,“ řekla Zuzanka a postavila se k šípku na píd' vysokému, „zde kopejte, tatíčku!“

Otec poslechl a začal ihned na tom místě kopat, a hle! sotva trochu země odryl, viděl truhlu železem kovanou. Byla hodně veliká a otec jí ani pohnouti nemohl; ale jakmile se jí Zuzanka dotkla, odnesli ji beze všeho násilí.

Ve dvoře narovnali na ni kamenů a šli domů, aby je žádný neviděl, co nesou. Teprv o soumraku pro ni došli a do chalupy odnesli. Truhla byla plničká zlata.

„Víš, co mi je nejlítěji? Že nemohu dát z toho kamarádovi a těm sedlákům, co nám v nouzi pomohli.“

„Řekněte, tatíčku, že jste dědil, a když ne jinému, aspoň dejte starému Martinu několik zlatých.“

„Máš pravdu; zejtra jdu do města, koupím koně, a vy si to zatím zde složte. Až přijdu, řeknu, že jsem dostal ve městě dobrou službu, že tam půjdeme, a Martin aby zůstal zatím ve vaší chalupě. Když se více nevrátíme, zůstane

jemu a po čase kdo ví, co se stane. Ale huby si dejte na petlice, to vám povídám!“

Druhý den šel otec do města, koupil koně a vůz a najal si pěkný dům. Když přijel domů, bylo koukání, že si veze chudý chalupník koně a vůz; slyšíce, že dostal dobrou službu a že se do města odstěhuje, přáli mu to někteří a někteří také ne, jak to již bývá.

Vedle jejich chalupy stál statek a v něm bydlel sedlák a selka hrozně všeteční a závistiví. Těm to hlavu mátl, kde vzal asi soused peníze na koně a na vůz, to že nemůže býti, aby mu je někdo byl zapůjčil. Za tou příčinou šla selka k sousedce a začala se jí na ledacos ptáti, a konečně ve vší důvěrnosti i na to, kde přišel soused ke koním a k vozu. Ale chalupnice měla s ní rozum. „Inu, milá sousedko, já vám to povím, ale neříkejte žádnému nic. Můj muž zdědil několik tisíc zlatých po jednom strýci, a tudy nám bude lépe. Vidíte, co to naše děvče tu kouzelnou ručičku našlo, máme štěstí, a já bych ji nedala za mnoho peněz.“

Selka šla domů a řekla to sedláku, pobízejíc ho, aby si na Zuzanku počíhal a ručičku jí ukradl. Ten nebyl k tomu líný, neboť nepřál také ani božího světla nikomu. U souseda se zatím nakládalo na vůz a starý Martin si tam svých několik drchniček odnesl. Otec Zuzančin chtěl ještě večer do nejbližšího městečka dorazit, a proto se také po práci se všemi loučil. Zuzanka plakala, a když měli již odjíždět, vzpomněla si ještě, že doběhne na starý hrad a naposled že si tam zazpívá. Řekla to tátovi a zlý soused, který ne-daleko stál, zaslechna to, otočil se honem a šel napřed; myslil si, že se mu jeho záměr tam nejlépe povede. Ale to neslyšel, když ji táta od toho zrazoval a pravil, že se tam všickni zastaví a Otčenášek za udělené dobrodiní pomodlí.

Sedlák stál u starého hradu schován a čekal; tu slyší řehot koňský a vidí zdálí zrovna k sobě běžet koně bez-

uzdého. Myslí si, že je to kuň z vesnice a že se splašil. Jde mu tedy naproti, aby ho chytil, a kuň jako krotký k němu kráčí.

„I pro pána krále! toť je moje lyska! který čert tě pustil?“ vykřikl sedlák a uchopil kobyly za hřívku, ale kuň se s ním vznesl najednou do povětří, třikrát s bezduchým sedlákem hrad okroužil a zmizel, aniž byla kdy více po závistném sedláku jaká památka.

Nedlouho potom stála na hradě Zuzanka s otcem a matkou a loučila se se svým nejmilejším místečkem a děkovala v duchu dobré královně za její dobrodiní. Martin čekal u vozu, a když i jemu spánembohem dávali, plakali nejvíce, a otec dal mu několik tolarů na přilepšenou, povídaje mu pohádku o dědictví. Když přijela rodina do města, koupilo se hned náradí, šatstvo, najaly se služky a učitelkyně i učitelové pro Zuzanku, by se něčemu naučila. Než minuly tři leta, nebyl by žádný selské děvče v ní poznal; byla moudrá v každém ohledu, přitom krásná a až příliš dobrá. Ač se s ní rodiče neukazovali a nedvořili, přece nezůstala ukryta jako fialka pod křovím. Mnoho ženichů se o ni ucházelo a mezi nimi také bohatý a hezký šlechtic, který se Zuzance nejvíce zalíbil. Žádný nebyl proti tomu, a tedy se beze všech překážek vše smluvilo a svatební den byl určen.

Oblečena v drahém rouchu, ozdobena zlatým věncem myrtovým, jež i s ručičkou co nejdražší památky chovala, jela Zuzanka na oddavky. Tu přistoupí na cestě k vozu chudý mrzák, prose o malý dárek. Nevěsta poručila, aby zastavili, bystře na žebráka pohledla a poznala starého Martina. Hbitě skočí dolů a vezme ho za ruku pravíc: „Copak mne neznáš, Martine? Já jsem Zuzanka; pojď, pojď, sedni k nám do vozu a povídej, jak se ti vedlo, co jsme se neviděli.“ „Jak bych mohl držet tak krásnou, tak bohatou nevěstu za mou milou Zuzanku? Do vozu k vám

nesednu, ale plakal bych radostí, že jste si, tak krásná panna, mne chudého žebráka všimla. Pánbůh vám dá štěstí za to, že jste zůstala dobrá jako kdy jindy.“

Zatím skočil i otec s matkou z druhého vozu a srdečnou radost měli, když Martina viděli. Chtěj neb nechtěj musel aspoň k nim si sednout. Kdyby byl ženich Zuzanku zrovna dost nemiloval, byla by jeho láska v tom okamžení jistě toho největšího stupně dosáhla, neboť se opět přesvědčil, jak milé stvoření se mu za ženu dostane.

Po cestě žaloval Martin svému kamarádu, že se mu po něm již tuze stýskalo, že měl nouzi, a tudy že se vydal na cestu, aby jej do své smrti ještě jednou spatřil. Chaloupka že je v dobrých rukou, tak ujišťoval. Kamarád mu ale povídal, aby se již o nic nestaral, že zůstane u nich do smrti. A tak se i stalo; starý Martin se více do vesnice nevrátil, neboť brzy nato umřel, snad samou rozkoší. Zuzančin otec koupil vesnici, v které byla dcera zrozena, a nedaleko starého hradu dal vystavět pěkný zámek, v kterém potom všickni svorně a spokojeně žili; sedlákům odplatil desateronásobně, co mu kdy dobrého udělali. Alabastrová ručička a zlatý věnec zůstaly největší poklad rodinný.